

Nedzirdīgo nedēļā – ar zīmju valodu mēs visu varam!

Zibsnis Doma laukumā

19. septembra dienas vidū Doma laukumā notika īpašs publisks pasākums – zibakcija* „Vai tu mani dzirdi?“, veltīts zīmju valodas popularizēšanai.

Tālāk lasiet 5. lpp.

Mūsu bērni var!

23. septembrī Rītausmā Nedzirdīgo nedēļas ietvaros ar devīzi „Ar zīmju valodu mūsu bērni var!“ notika divi aizkustinoši priekšnesumi.

Tālāk lasiet 6. lpp.

Diskusija par izglītību bērniem

25. septembrī LNS Rehabilitācijas centrā risinājās spraiga diskusija „Kvalitatīvu izglītību nedzirdīgiem bērniem“. Tajā bija uzaicināti to valsts institūciju pārstāvji, kas atbild par izglītību un cilvēktiesību jomu, kā arī bērnu ar dzirdes traucējumiem pirmskolas iestāžu un skolu pārstāvji.

Tālāk lasiet nākamajā numurā

Nedzirdīgo dienā – jauna programma!

Nedzirdīgo nedēļas pasākumu noslēgumā 3. oktobrī Rītausmā ar jaunu pašdarbības priekšnesumu programmu tika nosvinēta Nedzirdīgo diena.

Tālāk lasiet 4. lpp.

Tavs KOPSOLĪ kopā ar tevi arī 2016. gadā!

Ikdienas gaitās un svētkos, priecīgos brīžos un bēdās, satraukumos un pārdzīvojumos...
Informējot, izskaidrojot, atceroties, sveicot, atvadoties...

Vienmēr kopā ar saviem uzticīgajiem lasītājiem visā Latvijā jau 61 gadu!

Nāc atkal Kopsolī draugu pulkā – abonēšana Latvijas Pastā un redakcijā jau sākusies. CENAS NEMAINĀS – uz gadu: saņemot pastā – 12.65; redakcijā, RC un Rītausmā – 11.20; e-pastā – 9.52 EUR.

Nedzirdīgo dienā – jauna programma!

Sākumu lasiet 1.lpp.

Vispirms Rītausmas radošais kolektīvs izrādīja savu jauno uzvedumu "Mīla stiprāka par nāvi" (1. attēlā), kas tapis projekta "Iepazīt Rāni Latvijas Nedzirdīgo savienībā" ietvaros. Šī gandrīz stundu garā izrāde pirmoreiz tika izrādīta jau 17. jūnijā un aprakstīta "Kopsolī" jūlija numurā, toreiz un arī tagad publikai izrāde acīmredzami patika.

Tajā viss bija ļoti labi saskaņots: aktieru spēle, kas bieži pārgāja dejā, lai emocionālāk izteiktu situāciju, kuru vēl pastiprināja lieliskā gaismu spēle dažādās krāsās un intensitātē atkarībā no notiekošā uz skatuves. Labi bija izmantots fons, kurā no projektoru tika raidīti skatuvē notiekošajam atbilstoši attēli. Aktieri bija ļoti iejutušies savās lomās un tēloja pārliecinoši. Jūtams, ka izrādes tapšanā ieguldīts liels darbs un katra epizode pārdomāta. Režisores un dalībnieki pelnījuši lielu uzslavu!

To atzina arī LNS viceprezidente Sandra Gerenovska, kura pasniedza visiem izrādes dalībniekiem sarkanas rozes un skatītājiem sīkāk izskaidroja izrādes tapšanu.

LNS prezidents Edgars Vorslovs svētku uzrunā atgādināja, ka šogad Starptautiskās nedzirdīgo nedēļas devīze ir "Ar tiesībām uz zīmju valodu mūsu bērni var!", un aicināja šo devīzi paplašināt, apzinoties mūsu identitāti un to, ka ar savu zīmju valodu varam sabiedrībai daudz dot un būt līdzvērtīgi sabiedrības locekļi.

Tālāk sekoja speciāli gatavotā koncertprogramma. Pirmās koncertā uzstājās Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolas meitenes ar melodeklamāciju "Kalniem pāri" (2. attēlā). Pēc tam Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internātvīdusskolas – atbilstības centra deju grupa sniedza interesanti izdomātu uzvedumu "Lelles" pēc kinofilmā "Mūzikas skaņas" motīviem (1. lappusē). Ar deju "Līgo dančis" uzstājās arī Rītausmas deju grupa.

Mazliet samulsināja liepājnieku dejas nosaukums "Ballējam, neguļam" (7. attēlā). Dejas sākumā tur divi dejuotāji iznāk austrumnieku tērpos, un laikam bija maldīgi domāt, ka Liepājas RB sagatavotā deja vēstī par beidzamajā laikā ļoti aktuālo bēgļu integrācijas tēmu, jo dejas beigās austrumnieku tērpi bija nomainīti.

Ļaivīnieši tēmas aktualitātē neatpalika: kā jau viņiem raksturīgs – ar humoru skečā "Fotografēšanas pārvērtības"

bas" tika attēlota fototehnikas attīstība un izspēlētas ainiņas no 1930., 1985. un 2015. gada. Beidzamajā ainā, protams,

selfiju uzņemšana ar fotoaparātiem garos kātos (5. attēlā).

Arī brašās latgalietes no Rēzeknes ar pantomīmu "Mācīties nekad nav par vēlu" (3. attēlā) bija trāpījušas uz pašlaik tik aktuālo moderno tehnoloģiju apgūšanas viļņa, jo daudzi, kuri saņem valsts apmaksātās planšetes, neprot īsti labi ar tām rīkoties. Tad nu rēzeknietes nospēlēja ainiņas iz dzīves, kā šī pieredze tiek iegūta. Ļoti labs tēlojums!

Patika Smiltenes RB Alūksnes grupas dejuotāju jautrā deja ar pāršanos "Kā Alūksnes zaķi gāja" (4. attēlā). Savukārt Rīgas RB Tukuma grupa deju "Govju kazaks" (6. attēlā) demonstrēja atzīstamu izturību, jo liela daļa dejas tika nodejota uz vienas kājas.

Skatoties Rītausmas jauniešu pantomīmu "Zaglis", bija prieks, ka liktas lietā pavasarī pie norvēģu režisora Forhada Hasana apgūtās prasmes.

Arī ventspilnieki bija sagatavojuši jaunu pantomīmu "Dzīve" ar labu režiju – tika parādīts (9. attēlā), ka dzīve iet pa apli un sākuma un noslēguma ainas bija vienādas. Rītausmas "Japāņu dejas" iestudējumā vērojamas labas dekorācijas un tērps.

Rīgas RB Jelgavas grupas jautrais skečs "Skolotāju diena" (8. attēlā) – manuprāt, bija viens no labākajiem koncerta priekšnesumiem. Skolotājs un skolēni klasē izspēlēja Skolotāju dienas notikumus. Apbrīnojami, cik brīvi un atraisīti uz skatuves jūtas jelgavnieki, gluži kā savās mājās.

Diemžēl šoreiz visu daudzo pašdarbnieku vidū nebija manāmi talantīgie pašdarbības mākslas pārstāvji no Kuldīgas, Valmieras un Daugavpils biedrībām.

Ar jauniešu melodeklamāciju "Tikai tā" koncerts beidzās, un uz skatuves kāpa LNS vadība.

Viceprezidente Sandra Gerenovska atgādināja, ka pirms dažiem gadiem bija runa, ka nav interesanti Nedzirdīgo dienā atkārtot to pašu, kas jau redzēts ikvasaras pašdarbības festivālā. Tāpēc šoreiz biedrībām tika palūgts sagatavot jaunus priekšnesumus. Un tiešām – viena mēneša laikā gandrīz visas biedrības to paveica, tāpēc cepuri nost to malaču priekšā, kas parādīja sava darba augļus. Viņa kopā ar LNS prezidentu Edgaru Vorslovu pasniedza visiem koncerta dalībniekiem nelielas balvas – saldumu paciņas. Vakars tradicionāli noslēdzās ar LNS himnu "Še, kur līgo priežu meži".

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

6.

Lūk, dažu svētku dalībnieku iespaidi!

Uz dažiem jautājumiem atbild svētku dalībniece un pašdarbniece no Alūksnes **Laura Romane**.

Kā jūs, alūksnieši, paspējāt tik ātri sagatavot jaunu priekšnesumu?

Pirmkārt, mums paveicās ar deju skolotāju Ingūnu, viņa ir super, un mēs centāmies regulāri apmeklēt mēģinājumus, daži pat mājās mēģināja un pat tad, kad jau braucām uz Nedzirdīgo dienu, pat autobusā dejojām.

Šiem svētkiem bija vajadzīgs jauns priekšnesums, sākumā satraucāmies, jo domājām, ka nepaspēsīm, un vai tad cilvēki gribētu skatīties tos pašus priekšnesumus, ko jau redzējuši pašdarbības festivālā? Domāju, ka publikai tie vairs nebūtu interesanti. Tāpēc tā nostādne, ka jāparāda kas jauns, bija pareiza. Es domāju, tas ir interesanti ne tikai skatītājiem, bet arī pašiem pašdarbniekiem, jo iemācās kaut ko jaunu. Piemēram, "Zaķišu pirtiņu" noteikti visi zina, bet aizmirsuši, mēs atgādinājām...

Kā patika izrāde "Mīla stiprāka par nāvi"?

Es biju sajūsmā! Man ļoti, ļoti patika, tik daudz emociju... Es brīnos, kā nedzirdīgie var ko tādu parādīt, super! Stāsts mazliet atgādina Šekspīra lugu "Romeo un Džuljeta". Labi varēju saprast, ko aktieri uz skatuves runāja. Ja ātri runā zīmju valodā, tad es tik labi nesaprotu, bet šajā izrādē aktieri runāja skaidri, izteiksmīgi, nesteidzoties.

Kuri no aktieriem tev vislabāk patika?

Abi milnieki – galveno lomu tēlotāji, labi izpauđa emocijas un dejā tas tika vēl paspilgtināts, abi aktieri ir lieliski dejojāji. Tā notēlot vajag mācēt, ne katrs to varētu.

Šis bija teātris, bet ceru, ka kādreiz par šo skaisto stāstu tiks uzņemta arī filma. Bet šo izrādi es noteikti vēl gribētu redzēt. Domāju, ja to parādītu televīzijā ar tulkojumu un subtitriem, tad daudzi noteikti skatītos, arī dzirdīgie.

Kuri no biedrību priekšnesumiem tev patika vislabāk?

Es daudzus neredzēju, jo pašai bija jāgatavojas un jāuzstājas. No tiem, ko redzēju, patika liepājnieku jaunrā deja, arī Ādamsons tur piedalījās.

Kāds ir kopējais iespaids par šāgada Nedzirdīgo dienu?

Tā kā mazliet pietrūka īstas svētku sajūtas...

Dace Vingre: Izrādi "Mīla stiprāka par nāvi" es redzēju pirmo reizi. Man patika, kā Juris nospēlēja, bet Madarai tēlojumu vajadzētu mazliet pielabot, tad būtu labi. Bet kopumā viss bija lieliski! ▲

Teksts un foto: Zigmārs Ungurs

7.

8.

9.

Zibsnis Doma laukumā

Sākumu lasiet 1.lpp.

Tajā saradās 14 nedzirdīgo jauniešu grupa vienādi noformētos violetos kreklos ar Latvijas Nedzirdīgo savienības (LNS) logo, roku attēlu, uzrakstu „Sazinās zīmju valodā” un zīmju valodas alfabētu. Lūk, viņi: **Dace Vingre, Sergejs Soklakovs, Aleksandrs Altuhovs, Lilita Logina, Māra un Lelde Kursītes, Krista Kristīne Magone,**

Aldis Ādamsons, Mirza Rūja, Marija Pāne, Karīna Krama, Ilze Pole, Elīna Atrazsko, Madara Baltā.

Mūzikas pavadījumā viņi izpildīja divas nedzirdīgo sabiedrībā pazīstamas dziesmas – „Vai tu mani dzirdi?” un „Tikai tā”. Pēc tam jaunieši klātesošajiem akcijas vērotājiem – pašmāju cilvēkiem un ārzemju viesiem *Tālāk lasiet nākamajā lpp.*

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

izdalīja lapiņas ar zīmju valodas alfabētu. Pasākumu vēroja arī LNS prezidents Edgars Vorsklovs un viceprezidente Sandra Gerenovska: "Ideja man radās, kad gatavoju Nedzirdīgo nedēļas programmu. Aicināju talkā Ivaru, lai saorganizē jauniešus, kuri izpildītu melodeklamācijas. Komandā strādāja arī Brigita Lazda

(zīmju valoda un kustības) un jaunieši. Paldies visiem! Manuprāt, izdevās. Varbūt šī akcija kļūs par tradīciju reizi gadā..."

Brigita Lazda, LNS Rehabilitācijas centra Sociālās rehabilitācijas nodaļas vadītāja: „Mani ļoti iepriecināja šis jauniešu publiskais iznāciens Doma laukumā. Jaunie-

šu grupa Ivara Kalniņa vadībā paveikusi lielisku darbu. Priekšnesums bija izdevies un atstāja vislabāko iespaidu uz skatītājiem, kuri varēja pārliecināties par mūsu zīmju valodas izteiksmīgumu.” ▲

UZZIŅAI!

*Zibakcija (tulkots no angļu „flashmob”) ir cilvēku grup-

pas pēkšņa kopā sanākšana un kādas noteiktas darbības ātra paveikšana, lai pievērstu notikuma vietā esošās sabiedrības uzmanību.

Vairāk foto: www.lns.lv/lat/galerijas/?gal=13811 ▲

Sagatavoja:
LNS Informācijas nodaļa
Foto: Juris Grundulis

Mūsu bērni var!

Sākumu lasiet 1.lpp.

Vispirms paši mazākie no Rīgas pirmsskolas izglītības iestādes "Dzintariņš" nospēlēja izrādi "Peles māja" (attēlā 1. lappusē). Uzvedumā aktīvi darbojās arī bērnu darza skolotājas Māra Lasmane un Daiga Delle, surdopedagoģe Maira Cīrulle.

Pēc tam uzstājās Rīgas Internātvīdusskolas bērniem ar dzirdes traucējumiem skolēnu grupa, nodejojot uzvedumu "Viens - divi - trīs" (augšējā attēlā).

LNS prezidents Edgars Vorsklovs tei-

ca nelielu uzrunu, bet pēc tam kopā ar LNS viceprezidenti Sandru Gerenovsku apdāvināja bērnus ar saldumiem. Daudzie skatītāji emocionāli un ar gandarījumu uztvēra šo koncertu. Lūk, viņu iespaidi.

Arta Birzniece - Silīņa: "Mēs ar meitiņu Tinu ļoti citīgi gatavojāmies šai izrādei. Bērni vispār pret savām lomīnām izturējās ar lielu atbildību - mācījās tekstus zīmju valodā bērnu darzā, kopā ar vecākiem brīvdienās atkārtoja tos mājās. Uzskatu, ka paveikts ļoti vērtīgs darbs,

jo, gatavojot uzvedumu, bērni mācījās veidot dialogus, apguva jaunas zīmes, iejutās pasakas tēlos, apguva arī prasmi darboties visiem kopā. Ļoti lielu darbu ieguldījusi bērnu darza radošā komanda. Protams, arī vecāki un mazie bērnu darza audzēkņi - jaunie aktieri."

Mazā Tīna Birzniece - Silīņa (5 gadi): "Es biju Pūce! Man ļoti patīk spēlēt teātri uz lielās skatuves. Jau uzstājāties arī Māmiņas dienā un vēl citreiz. Man gribas ātrāk augt, jo vēlos iet skolā. Tur būs interesanti, būšu gudra meitene."

Zigrīda Žukauska: "Tāds prieks sirdī par mūsu brīnišķīgajiem bērniem! Aizkustināja tas, cik labi mazie veido teikumus zīmju valodā un cik jauki viņi izskatās, dejojot tautas tērpos. No skatuves nemaz nebaidās, tādi droši un brīvi jūtas ik soli. Man ir pārlicība, ka aug gudra, talantīga jaunā paaudze, kas nākotnē paveiks daudz ko vēl labāk nekā mēs." ▲

Teksta un foto autors: Zigmārs Ungurs

Zīmju valodas darbnīcā

Nedzirdīgo nedēļas ietvaros 22. un 24. septembrī visiem interesentiem bija iespēja iepazīties ar nedzirdīgo cilvēku dzimto - zīmju valodu, piedaloties izzinošā nodarbībā "Ievads zīmju valodā".

Pasākumu vadīja LNS Rehabilitācijas centra Zīmju valodas attīstības nodaļas

Brūveres un Olgas Blaževičas pavadībā no Rīgas Internātvīdusskolas bērniem

vadītāja Lilita Janševska un darbinieces, kas sniedza prezentāciju par zīmju valodas izcelsmes vēsturi, attīstību, tās vietu mūsdienu valodu vidū un nozīmi nedzirdīgo dzīvē, praktiski demonstrējot tās pielietojumu. Dalībnieki mācījās zīmju alfabētu, daktilēja savus vārdus, apguva dažādu priekšmetu apzīmējumus.

Apmeklētāju vidū bija gan dzirdīgi, gan nedzirdīgi interesenti - pieaugušie un arī 4. klases audzēkņi skolotāju Lienas Kleinas -

ar dzirdes traucējumiem.

Uz dažiem jautājumiem piekrita atbildēt nodarbības apmeklētāja **DACE JURJĀNE**, kurai viss uzzinātais un redzētais bija liels jaunums.

Kā jūs uzzinājāt, ka šodien LNS Rehabilitācijas centrā notiks zīmju valodas nodarbība?

Es atbraucu uz LNS pagājušajā nedēļā, jo gribēju dabūt kādus materiālus par zīmju valodu. Man ir sešus gadus vecs dēls Almārs, kurš piedzima nedzirdīgs. Šeit uzzināju, ka būs zīmju valodas darbnīca, kas iepazīstinās ar zīmju valodas pamatiem.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

Kādi jums iespaidi par notikušo nodarbību?

Man bija liels pārsteigums, ka zīmju valoda ir tik sena, ka tā radusies vēl pirms runas valodas. Un ka ir tik daudz dažādu zīmju valodu, par kurām daudzpusīga informācija pieejama arī internetā. Man ir ļoti daudz iespaidu. Pati strādāju par tulku, un man bija patīams izbrīns, vērojot, kāds ir zīmju valodas tulka darbs. Ļoti labi, ka nedzirdīgie cilvēki netiek diskriminēti un ar tulka palīdzību var iegūt labu izglītību un darbu.

Kā jūs komunicējat ar savu dēlu?

Vēlētos atrast vislabāko veidu, kā kopā ar dēlu mācīties zīmju valodu. Viņš aug, un vēlos, lai mūsu komunikācija būtu pilnvērtīga un mēs varētu vairāk pastāstīt viens otram. Almāram ir ļoti dzīva uztvere, viņš ieinteresēts visu izzināt un apgūt. Viņš man nes dažādas lietas un jautā, ko ar tām dara. Es viņam mācu vārdus un, lai tos izskaidrotu, lietoju arī žestus, bet tā nav zīmju valoda. Žesti kā vārda jēgas attēlojums vispār ir ļoti līdzīgi zīmēm. Tikai tagad, uzzinot ko vairāk par zīmju valodu, saprotu, ka kaut ko līdzīgu šīm zīmēm jau esam neapzināti lietojuši ar vienkāršu žestu valodu, mēģinot rast labāko veidu, kā sazināties ar dēlu.

Jūsu novēlējums Nedzirdīgo dienā...

Liels paldies LNS darbiniekiem un "Kopsoli" redakcijai, jo šī sastapšanās ar nedzirdīgo pasauli man patiešām bija atklāsmju pilna. Lasot grāmatu "Sabiedrībai par nedzirdību", pirmo reizi aizdomājos, ka arī zīmju valodai un tās pratējiem ir atsevišķa kultūra un tradīcijas – gluži tāpat kā visām citām valodām, kādās cilvēki runā.

Nedzirdīgo dienā novēlu, lai ne tikai Latvijas Nedzirdīgo savienība, bet visi nedzirdīgie cilvēki pasaulē taptu sadzirdēti, jo viņiem savā zīmju valodā ir ļoti daudz ko teikt pasaulei. ▲

Teksta autors un foto: Zigmārs Ungurs

Jaunieši vēlas savu centru

25. septembrī Nedzirdīgo nedēļas ietvaros notika pasākums jauniešiem "Vai būt nedzirdīgo jauniešu centram"?

Piedalījās apmēram 35 jaunieši, kuri izteica nepieciešamību izveidot šādu centru un izvirzīt Kristapu Legzdiņu par šī centra vadītāju. Apzināts arī iespējamās jauniešu komandas sastāvs: **Krista Blīgzna, Maira Bruže, Lilita Logina, Emīls Krams, Varis Salmiņš un Jānis Glušonoks.**

Pieteikums iesniegts LNS valdē, un iniciatīva saņēmusi atbalstu. Lai veicas! ▲

*Ivars Kalniņš
Foto: Varis Salmiņš*

Sapnis piepildījies!

Šā gada 25. – 26. jūlijā Ogres pusē, laukos risinājās Rīgas biedrības nedzirdīgo mākslinieku kopas „Cerība” vasaras plenērs. Mūs savās mājās viesmīlīgi uzņēma Edgars Celmiņš. Pasākumu organizēja kopas vadītāja Santa un asistente Paula.

Vasaras plenēra mērķis – ieraudzīt, atklāt, izjust, noķert un iemūžināt skaisto vasaras mirkli, kur starp nodarbībām dalībniekiem bija iespēja izbaudīt lauku dabu un ainavu. Sarīkojam arī gleznošanas un zīmēšanas plenēru, noorganizējam kopīgas pusdienas un vakariņas pie ugunskura, daļa nakšņoja teltīs, daļa mājās.

Otrajā dienā sarīkojam spēli – ar aizsietām acīm bija jāuzzīmē cilvēka figūra. Notika ekskursija Ogres pilsētā, gājām arī pa dabas takām.

Plenēra dalībnieki saka lielu paldies E. Celmiņam par viesmīlību, kā arī Visaugstākajam par skaisto laiku šajās jūlijā dienās.

Par godu Pasaules nedzirdīgo dienai no 22. septembra līdz 3. oktobrim Rītausmā sarīkojam izstādi „**Vasaras plenērs – klusumā**”, parādot savus jaunus darbus, kur katram māksliniekam vērojams savs atšķirīgs rokraksts un krāsu izjūta. Izstādē varēja aplūkot arī informatīvos materiālus un fotogrāfijas no darbošanās plenērā.

Vasaras plenērā un izstādē piedalījās – Roberts, Santa, Paula un Rūdolfs Kesenfeldi, Agnese Kišune, Oksana un Aldis Dekšņi, E.Celmiņš, Ieva Vilciņa, Viktors Baikovs un Madara Indriksone.

Mūsu kopai septembrī pievienojās pieci jauni biedri – Ieva Vilciņa, Viktors Baikovs, Romāns Baikovs, Pēteris Čivlis un Madara Indriksone.

Kopai ir sava mājaslapa www.lnscriba.lv, kurā var aplūkot mūsu mākslinieku portfolio, darbus, vēsturi, notikumus utt.

Mākslinieku kopas „Cerība” vadītāja Santa Kesenfelde: „Šis ir pirmais mūsu kopas vasaras plenērs un izstāde, kurā ar saviem zīmējumiem, gleznojumiem un radošo noskaņu vēlējamies iepriecināt katru LNS biedru un skatītāju.

Man ir liels gandarījums par šo radošo ideju un veikumu. Turpināsim attīstīties un pilnveidoties, lai jaunajiem māksliniekiem būtu izaugsme un gandarījums par paveikto, kā arī regulāri iepriecināsim darbu skatītājus ar košām un neparastām izstādēm. Ir jaunas idejas un mērķi, kurus realizēt nākamajā gadā.

Izsaku pateicību visiem māksliniekiem par piedalīšanos vasaras plenērā un izstādē. Kopai „**CERĪBA**” **LIELS PALDIES!**” ▲

*Santa Kesenfelde
Foto: Paula Kesenfelde*